

Varsel under pandemin

Uppföljning av varsel lagda mars-juni 2020

© Arbetsförmedlingen
Författare: Analysavdelningen
Datum: 2021-01-25
Diarienummer: Af-2021/0003 1533

Historiskt höga varselnivåer under pandemin

Den pågående pandemin är en ny typ av kris som tidigare inte upplevts i modern tid. Krisen slog först mot den privata tjänstesektorn när efterfrågan hastigt bromsade in. Samtidigt har kraftfulla åtgärder vidtagits i form av stöd för korttidsarbete, omställningsstöd och ökade möjligheter till utbildning för att dämpa effekterna av pandemin i ekonomin och på arbetsmarknaden.

Under inledningen av krisen i mars till och med juni varslades drygt 89 000 personer om uppsägning. Det motsvarar 2,0 procent av alla anställda 16-64 år enligt SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU, 2019). Antalet varslade under perioden kan jämföras med att närmare 50 000 personer varslades totalt under 2019.

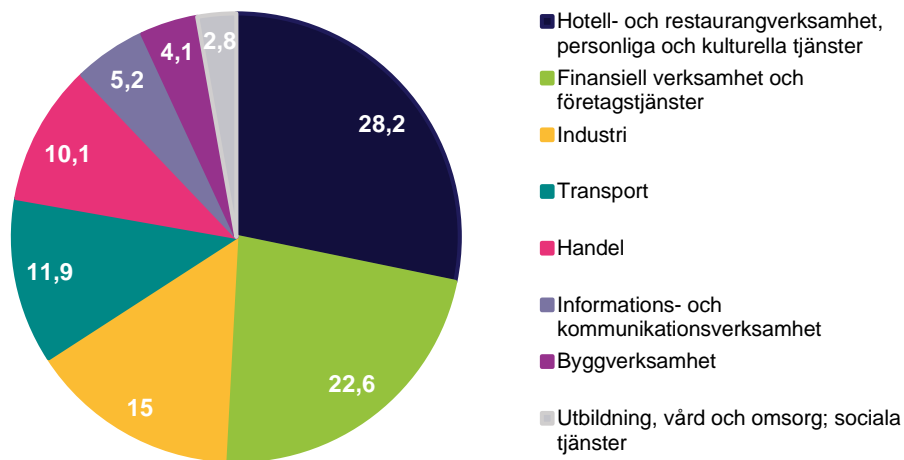
Under mars 2020 var varselnivån rekordhög. Drygt 42 000 personer varslades om uppsägning under månaden, vilket motsvarar 0,9 procent av alla anställda. Det kan jämföras med den högsta nivån under finanskrisen som uppmättes i november 2008 då drygt 19 900 personer eller 0,5 procent av alla anställda berördes av varsel.

Tabell 1: Antalet personer berörda av varsel om uppsägning mars-juni 2020

Antal anställda per bransch		Antal varslade mars-juni 2020	Andel varslade av anställda
Jordbruk, skogsbruk och fiske	29 000	38	0,1%
Industri	539 000	13 389	2,5%
Byggverksamhet	278 000	3 628	1,3%
Handel	501 000	8 999	1,8%
Transport	213 000	10 603	5,0%
Hotell- & restaurang, personliga och kult. tjänster	328 000	25 131	7,7%
Informations- och kommunikationsverksamhet	216 000	4 616	2,1%
Finansiell verksamhet och företagstjänster	703 000	20 151	2,9%
Utbildning, vård och omsorg; sociala tjänster	1 640 000	2 538	0,2%
Summa	4 453 000	89 093	2,0%

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB (AKU)

Under inledningen av perioden drabbades främst anställda inom privata tjänster av varsel om uppsägning när efterfrågan hastigt bromsade in. Då varslades flest personer om uppsägning inom hotell- och restaurang, bemanning, researrangörer, transport och handel. Även industrin påverkades av nedstängningar i andra länder, störningar i leveranskedjor och minskad export, vilket medförde att näringsgrenen svarade för en allt större andel av antalet varsel under maj och juni.

Figur 1: Andelen varslade per bransch, mars-juni 2020

Källa: Arbetsförmedlingen

Det allvarliga läget på arbetsmarknaden under inledningen av krisen blev också tydligt av att över 500 000 personer, eller mer än var tionde anställd, beviljades stöd för korttidsarbete under perioden mars till juni 2020.¹ Av de anställda inom hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster omfattades över 25 procent av korttidsarbete under perioden. Motsvarande andel för handeln var 20 procent. Samtidigt är det vanligt med tillfälliga anställningar i dessa branscher, vilket varken återspeglas bland anställda som beviljats stöd för korttidsarbete eller i varselstatistiken. Detta innebär att fler anställda har drabbats av det svåra läget på arbetsmarknaden än vad som framgår av presenterad statistik. Det blev tydligt genom att arbetslösheten ökade i hög takt under inledningen av krisen. Även industrin drabbades hårt av krisen där närmare 30 procent av alla anställda omfattades av stödet för korttidsarbete under perioden.

6 av 10 uppsagda efter sex månader

Totalt under perioden mars till och med juni 2020 berördes drygt 89 000 personer av varsel om uppsägning. Uppföljning efter sex månader visar att närmare 52 000 personer har blivit uppsagda enligt inkomna personförteckningar² efter lagda varsel, vilket motsvarar 58 procent av de som berördes av varsel om uppsägning under perioden. Av de som blivit uppsagda under perioden var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Att män omfattas av uppsägning i högre utsträckning än kvinnor beror sannolikt på en fortsatt efterfrågan på arbetskraft i kvinnodominerade branscher som offentlig förvaltning, utbildning samt vård och omsorg.

Av de som funnits med på personförteckningar har drygt 23 000 personer varit inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbetslösa någon gång under efterföljande sex

¹ Antalet anställda som beviljats stödet för korttidsarbete den 1 juni 2020. Observera att det kan förekomma dubbelräkning i de fall arbetsgivare både varslat om uppsägning och beviljats stöd för korttidsarbete.

² Arbetsgivare ska komplettera varselanmälan med personförteckning med uppgift om vilka medarbetare som berörs av uppsägningen senast en månad innan driftsinskränkningen.

månader från lagt varsel. Det motsvarar 26 procent av antalet personer berörda av varsel om uppsägning under uppföljningsperioden. Av de varit arbetslösa under uppföljningsperioden var 45 procent kvinnor och 55 procent män.

Tabell 2: Uppföljning efter sex månader

Period	Antal varslade om uppsägning	Antal uppsagda	Andel uppsagda	Antal arbetslösa	Andel arbetslösa
Mars - juni 2020	89 093	51 743	58 procent	23 096	26 procent
Finanskrisen 2008-2009 ³	145 961	93 789	64 procent	44 305	30 procent
Årsmedel 2010-2019	47 030	29 810	63 procent	9 620	20 procent

Källa: Arbetsförmedlingen

Pandemin är en annan typ av kris än vad som tidigare upplevts i modern tid. Den skiljer sig från finanskrisen 2008-2009 då det rör sig om en hälsokris med drastiskt negativa konsekvenser för hela världsekonomin. Förloppet var snabbare än tidigare kriser med en hastig global spridning som medförde en parallell utbuds- och efterfrågechock. På utbudssidan uppstod störningar i både leverantörs- och produktionskedjor i takt med att fabriker tvingades att stänga ner eller kraftigt begränsa sin produktion. Stängda gränser mellan länder medförde också begränsningar för fria flöden av varor och arbetskraft samt en inbromsad internationell handel. Efterfrågechocken var en följd av restriktioner och rekommendationer om social distansering som infördes. Den påverkade direkt befolkningens beteende och möjligheten att röra sig och konsumera som tidigare.

Svensk ekonomi nådde dock en bottennotering under slutet av andra kvartalet 2020 och återhämtningen påbörjades sedan från låga nivåer i takt med att länder lättade restriktioner och öppnades upp igen. Svensk arbetsmarknad stabiliserades därefter under hösten och rörligheten började att komma igång. När smittspridningen ökade igen under årets sista kvartal koncentrerades krisen till vissa näringsgrenar, där framför allt delar av den privata tjänstesektorn som drabbades.

Jämfört med uppföljning av lagda varsel från finanskrisen så har en lägre andel av antalet varslade under perioden mars till och med juni 2020 blivit uppsagda. Det beror troligt på att det nu rör sig om en annan typ av kris där det främst är den privata tjänstesektorn drabbats. En återhämtning från låga nivåer kunde påbörjas relativt snabbt. Dessutom infördes kraftfulla stödåtgärder under krisens inledande skede, vilket sannolikt medfört att företag har använt stödet för korttidsarbete om möjligt snarare än att säga upp personal.

Flest uppsagda inom hotell- och restaurangverksamhet

Antalet och andelen som blivit uppsagda och arbetslösa under uppföljningsperioden varierar per bransch. Uppföljning efter sex månader visar att störst andel uppsagda bland de som varslats återfinns inom hotell- och restaurangverksamhet (71 procent), kultur, nöje och fritid (68 procent) och byggverksamhet (64 procent).

³ Perioden oktober 2008 till och med juni 2009

Tabell 3: Uppföljning efter sex månader per bransch

	Antal varslade om uppsägning	Antal uppsagda	Andel uppsagda	Antal arbetslösa	Andel arbetslösa
Tillverkning	12 765	7 364	58%	2 502	20%
Byggverksamhet	3 628	2 333	64%	901	25%
Handel	8 999	5 306	59%	2 360	26%
Transport	10 603	5 598	53%	2 351	22%
Hotell- och restaurangverksamhet	18 232	12 916	71%	6 304	35%
Information och kommunikation	4 616	1 663	36%	674	15%
Verksamheter inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	6 395	3 189	50%	1 544	24%
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	12 940	7 153	55%	4 225	33%
Kultur, nöje och fritid	5 658	3 856	68%	1 221	22%
Annan serviceverksamhet	1 241	465	37%	265	21%
Övriga branscher	4 016	1 900	47%	749	19%
Totalt	89 093	51 743	58%	23 096	26%

Källa: Arbetsförmedlingen

Störst andel som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbetslösa under uppföljningsperioden återfinns inom hotell- och restaurangverksamhet (35 procent), uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (33 procent) och handel (26 procent).

Regionala skillnader

Det finns skillnader i antalet personer berörda av varsel mellan olika län. I spåren av pandemin har antalet varslade ökat för samtliga län. Flest varslade återfinns dock i storstadslänen, framför allt Stockholms och Västra Götalands län. Men även län med en utbredd tjänstesektor har drabbats hårt av krisen.

Det är viktigt att framhålla att varsel registreras i det län där företagets organisationsnummer har sitt säte, vilket medför att den geografiska fördelningen av antalet varslade är behäftad med stor osäkerhet. Det innebär att uppföljningen av antalet uppsagda och arbetslösa per län under perioden bör tolkas med försiktighet. Det är också viktigt att beakta att personer berörda av uppsägning kan arbeta och bo i ett annat län än där varslat är registrerat.

Tabell 4: Uppföljning efter sex månader per län

	Antal varslade om uppsägning	Antal uppsagda	Andel uppsagda	Antal arbetslösa	Andel arbetslösa
Stockholm	44 222	24 280	55%	11 649	26%
Uppsala	1 018	827	81%	360	35%
Södermanland	1 511	1 145	76%	540	36%
Östergötland	2 978	1 569	53%	595	20%
Jönköping	2 897	1 377	48%	624	22%
Kronoberg	668	415	62%	193	29%
Kalmar	1 650	1 201	73%	402	24%
Gotland	274	158	58%	55	20%
Blekinge	443	323	73%	77	17%
Skåne	5 470	3 609	66%	1 892	35%
Halland	1 379	1 027	74%	404	29%
Västra Götaland	16 396	9 333	57%	3 757	23%
Värmland	1 056	724	69%	273	26%
Örebro	1 380	615	45%	243	18%
Västmanland	1 022	665	65%	239	23%
Dalarna	1 388	1 208	87%	450	32%
Gävleborg	1 613	1 039	64%	352	22%
Västernorrland	387	230	59%	109	28%
Jämtland	690	417	60%	229	33%
Västerbotten	812	469	58%	259	32%
Norrbottn	1 558	865	56%	234	15%
Uppgift saknas	281	247	88%	160	57%
Totalt	89 093	51 743	58%	23 096	26%

Källa: Arbetsförmedlingen

I spåren av pandemin har arbetslösheten ökat för samtliga län. Arbetslösheten har dock ökat förhållandevis mest i storstads länen, framför allt Stockholms och Västra Götalands län. Men även län med en utbredd tjänstesektor som Uppsala och Hallands län. Samtidigt finns det påtagliga skillnader i arbetslöshet inom länen. Kommuner där offentlig sektor utgör en stor andel av näringsstrukturen har haft större motståndskraft till den negativa utvecklingen.